

התמימות והתרקקות הפניות

כדי להיות חסיד בעל נפש ולעורר התרגשות בעבודה, צריכים להזהר גם בכל היום שלא לרחק את הנפש גם שלא בעניני עבודה והתרגשות, אף בעניני הרשות.

תנהג את עצמך בפשטות ותמימות בכל עניניך, כי תמימות היא ממשלת הנפש על האדם ומעשיו, וערמוניות היא חסר הנפש ומקשלת השכל, ולא השכל שלו הפא מן הנפש, רק שכל העולם, כלומר מנהגי ונמוסי העולם ואנשיו, שקוראים לזה שכל וכפיהן עושים, מדברים, חושבים ומתנהגים.

את השם ערמוניות שאומרים אנו בזה, אין פנתנו על דברי שקר בלבד, רק על ראשית השקר שבו, והסבה שמביאתו לאדם, דבר ולחשוב דברי שקר. כלומר על מצב הנפש וקלקלה, שעל ידו נעשה האיש לשקרן עד שמחשבותיו דבריו וכל עניניו מעקלים, לא חיים לא נמצאים ולא אמתיים.

חוקתמו של הקדוש ברוך הוא אמת, ועל כל העולם יש חוקים הנה, הצמח שהוא צומח יש בו מציאות חיות נפש הצומחת, והוא אמת, והצמח המצטר או שנעשה מן שעה פרמית הצומח, שקר הוא. אמת הוא המציאות, ושקר הוא האפס, שאינו נמצא. קושטא קאי, שקרא לא קאי (שבת קד). אמת הוא בחינת חיים, שקר הוא מסמרא דמותא שאין כאן לא עצם לא הנה ולא נמצא. המציאות הוא האמת, והאיש שבכל עניניו מעשיו ומחשבותיו יש מציאות, שנפשו נמצאת בהם, והו אמת ותמימות.

הצמח צומח בתמימות ופשטות, לא לשום פנה ופניה חיצונית, רק מפני המציאות שבקרבו, ומפני נפשו שדוחקתו והתפשט והתנגד, וגם תלך מתנהג בכל עניניו בפשטות ותמימות.

כפי מציאות הנפש והתפשטותה. ואם גם האיש מתנהג בכל עניניו ומחשבותיו רק בנפשו, או אף אם הוא חכם, תמים ואמתני הוא, ואם אינו מתנהג בפשטות כפי שיוצא מלבו ונפשו, אם כן אין מציאות בו, ובכל מעשיו יסוד השקר כבר בו, אף שאינו אומר על עץ שהוא אבן. כי גם מי שהוא משקר לאמר על עץ שהוא אבן, יסוד וראשית השקר שבפעל, מתחיל מנה שהוא מסמרא דמותא דמקנא לצלו, ואין מציאות ואין נפש בכל מעשיו ומחשבותיו.

כל חנו של תלך הוא על שהוא תמים ופשוט, בשמך דברים עמו מרגשים כאלו עם נפשו היינו מדברים, וכששואלים אותו דבר, השאלה חודרת עד לנפשו ומכנה פאה לנו תשובה תמימה ופשטה, את כל לבו נותן הוא בתשובתו. לא שלא יהיה לך דעת יותר מללך אנו מבקשים ממך רק שתהיה תמים. למשל כששאלך אדם דבר לא חתושב איד להשיבו, לפי נימוס העולם יפה להשיבו כך, ואם אשיבו באפן זה יחשבני לחכם, וכדי להטותו ולרמותו טוב לענותו כך" נמצאת שתשובתך הוא אוסף של רוח מארבע רוחות העולם, לפי נימוס העולם יפה להשיבו כך, וכדי להתפאר לחכם, טוב להשיבו באפן זה וכו', ואתה עם נפשך חסרים, אין כאן לא מציאות, ולא חיות, לא נפש, ולא אמת, רק שקר אפס וכוו כך.

ראשית כל תענה ברצינות [ערוקט] כאשר עם לבך בתמימות ופשטות, ובשכלך השמש רק להבחין אם איך טועה בתשובה זו, אבל גם שכלך זה יהיה פשוט ורציני, מין כלי שמוש יהיה שכלך לשמש את פשטות ותמימות לבך, לעור לה ולהוציאה לפעל. ואם המצא שתשובה זו תזיק לך או מניעה אתרת בתשובתך, תענה איני יודע, במצות חכמינו ז"ל (בבב ר עיא) ולא תעסק ותעקל תשובה נפתולה בלא לב ובלא תמימות.

בגמ' (שבת פ"ח.) בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע יצתה בת קול ואמרה להן מי גילה לבני רז זה שמה"ש משתמשים בו כו'. הענין, כי נעשה ונשמע פרש"י מוכנים לעשות קודם שישמעו, היינו שיודעים שבלתי עזר השי"ת אין יכולין לעשות מאומה, והציווי בעצמו הוא הנותן כח לעשות כמאה"כ (תהלים ל"ג) בדבר ה' שמים נעשו. וכמו שאמר כלב (במדבר י"ג) עלה נעלה ופרש"י אפי' בשמים והוא אומר עשו סולמות ועלו שם נצליח בכל דבריו. ולא בלשון גוזמא אמר כן, רק בפשיטות דאם יאמר כן שוב באמת יהי' כח לעשות כן. וכמ"ש ז"ל (הובא ברש"י פ' נצבים) לא בשמים הוא שאילו היתה בשמים היית צריך לעלות אחרי' וללמדה, שלכאורה אינו מובן איך שייך צורך על דבר הנמנע. אך הוא הדבר שדיברנו, שבאם היתה בשמים הי' הציווי ללמוד תורה נותן כח לעלות לשמים ממש. וע"כ שפיר עומדים מוכנים לעשות קודם שישמעו, ואחת היא להם אם יצוה להם דבר קשה או דבר קל, כי כמו זה כן זה אין אנו יכולים לעשות מאומה בלתי עזר השי"ת, וכאשר יצוה ע"ז יהי' העזר ע"ז. וזה הוא לשון שמה"ש משתמשים בו, שהמלאך אין לו שם רק כפי

א.
יסוד והתשובה הוא "חשבונו של עולם". שרשי החשבון הם למעלה מן החשבון, כמו שהתאוריה של ערכי המספר עומדת היא למעלה מן המספר ופרטיו. ובשביל כך עקר התשובה העליונה היא למעלה מן החשבון המפרט, והחשבון בא מתולדתה. ו"קפה של חשבונות" היתה דוקא למטה מירושלים, מפני שירושלים עצמה היא "משוש כל הארץ" מכון השמחה של אור התשובה העליונה. ועל זה שר אדם